

14 januari 2020

Geachte Kamerleden,

Bij de start van dit nieuwe jaar zagen wij een aantal “stukken” die betrekking hebben op de Nederlandse voedsel en waren autoriteit, NVWA :

- 1) Jaarplan NVWA 2020 met daarin de meetgegevens 2018;
- 2) Tussenbericht van minister Schouten over de herbezinning NVWA;
- 3) Schriftelijke inbreng feitelijke vragen;
- 4) Rapport “Beeld van ontwikkelingen op het domein Gewasbescherming” in 2018.

In het domein Natuur&Milieu zijn Natuur, Visduurzaamheid, Gewasbescherming en Meststoffen ondergebracht. Onze interesse heeft, zoals u zult begrijpen, het domein Gewasbescherming. Alle vier bovenstaande stukken hebben te maken met het functioneren van de NVWA, voor nu en in de toekomst.

Wij hebben de jaarcijfers van 2018 vergeleken met de plannen voor 2020 voor het hoofdstuk Natuur en Milieu, specifiek die op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen. In 2018 zijn door de NVWA 275 nalevingcontroles en 295 inspecties uitgevoerd op dit gebied.

In deze brief vindt u daarvan onze bevindingen.

Wellicht kunt u onze bevindingen op enig moment gebruiken bij het debat over de NVWA.

Samenvatting en conclusies

- Meten=Weten vindt de percentages afwijkingen of onregelmatigheden verontrustend. De onderliggende positieve toon in het rapport waar sprake zou zijn van verbeteringen t.o.v. 2014 in de bollenteelt vinden wij voorbarig als dit succes wordt beoordeeld op basis van slechts enkele procenten uit kleine steekproeven. Ook hebben wij twijfels of er structurele vooruitgang wordt geboekt in het verbeteren van afwijkingen bij de arbeidsprocessen in de bollenbedrijven.

- In de Gemeente Westerveld is in 2018 door het CBS 424 hectare bloembollen geregistreerd. Dit zou rekenkundig kunnen betekenen dat er niet meer dan 4 à 5(!) hectares zijn gecontroleerd. Dat is des te verontrustend omdat de gemeente het meldpunt bestrijdingsmiddelen van de website gehaald heeft omdat ‘het de taak van de NVWA zou zijn’.

- Ondanks de zorg van veel inwoners, de natuurterreinbeheerders en de waterleidingbedrijven van Westerveld over het bestrijdingsmiddelengebruik door bollenkwekers, lijkt het erop dat de NVWA haar onderzoeken en inspecties beperkt tot de velden waar de bloembollen worden gekweekt. Er zijn nergens aanwijzingen, dat bij ernstige overtredingen nagegaan wordt of ook de nevenschade die hierdoor bijvoorbeeld bij omwonenden of aan natuur kan ontstaan in de inspecties wordt betrokken. In het jaarplan vinden wij bij het domein “Natuur& Milieu de doelstellingen voor 2020 vaag. Er wordt geschreven “wat” ze gaan doen maar “hoe” ze dit gaan aanpakken blijft onduidelijk.

Wij hebben de indruk dat de NVWA zich bijzonder inzet voor de bedrijven die de gewasbeschermingsmiddelen gebruiken en de scherpe randjes van het (mis)gebruik er wat afhaalt. De economische schade beperkt houden lijkt belangrijker dan eventuele effecten op omwonenden en de natuur. Wij voelen daarin geen urgente houding in de onderzoeken en inspecties van de organisatie.

Onze mening is dat bij onregelmatigheden tijdens inspecties en naleving juist als eerste gekeken moet worden welke effecten dit op de omgeving heeft buiten de bollenvelden. Want daar kan de echte schade voor de omwonenden en natuur ontstaan. Ook moet daar vaker worden gecontroleerd en in de rapportages moet de eventuele schade nadrukkelijker in beeld komen.

Onderbouwing conclusies

Bedrijfscontroles periodiek onderzoek naleving

Het rapport "Beeld van ontwikkelingen op het domein gewasbescherming 2018" zoemt dieper op de cijfers in die in het jaarplan 2020 van de NVWA worden gepresenteerd over 2018.

Daarin vallen de volgende cijfers wel bijzonder op bij de bloembollen: Er zijn 275 bedrijfscontroles uitgevoerd waarbij 24 bestuur- of strafrechtelijke afdoeningen en 29 waarschuwingen. Een gering aantal bedrijfscontroles gezien de 1600 bloembollenbedrijven met totaal 27.000 hectare bloembollen waarvan 14.000 hectare tulp, 6.400 hectare lelie en 6.600 hectare overige.

Feiten nalevingcontroles

- 1600 bedrijven waar 275 bedrijfscontroles zijn uitgevoerd, is 1 controle per 6 bedrijven. 17,0% van het totaal is gecontroleerd oftewel eens per 6 jaar controle per bedrijf;
- 27.000 hectare bloembollen waar 275 controles plaatsvinden is 1 controle per 98 hectare. 1% van totaal aantal hectares;
- 24 bestuursrechtelijke of strafrechtelijke afdoeningen op 1600 bedrijven = 1 per 67 bedrijven,
- Bij 275 bedrijfscontroles zijn 24 bestuur- of strafrechtelijke afdoeningen aan de orde geweest. Dit 8,7%;
- In de Gemeente Westerveld is in 2018 door het CBS 423 hectare bloembollen geregistreerd. Dit zou rekenkundig kunnen betekenen dat er niet meer dan 5 controles in het veld zijn geweest. Met bovenstaande kleine aantal "naleving-controles" per bedrijf en hectares kan naar onze mening niet van een representatieve controle worden gesproken.

Vragen t.a.v. controles op naleving

1. Betekenen naleving-controles dat er eenmalig acties bij overtredingen worden genomen. Of worden overtreders vaker strenger gecontroleerd?
2. Worden de naleving-controles van bijvoorbeeld het gebruik van verboden middelen beperkt tot het bedrijf of wordt ook eventuele schade aan omringende omwonenden of natuurgebieden in de controles opgenomen. Wordt het risico op externe schade met de eigenaren besproken en kunnen op basis van de rapportages van de NVWA gedupeerden schadeloos worden gesteld?
3. Er werden 22 middelen in 2018 aangetroffen die niet in de teelt zijn toegestaan. Is de controle er op gericht na te gaan hoe het mogelijk is dat dergelijke middelen in het bedrijfsproces terecht komen. M.a.w. is er controle op dat deze middelen door legale of illegale handel het bedrijf zijn binnengekomen?
4. Op geen enkele wijze kan uit de rapportage worden afgeleid dat de veiligheid voor omwonenden, natuur, grond- en oppervlaktewater en ecologisch telende bedrijven is gewaarborgd door de maatregelen van de NVWA. Op welke wijze wordt hier inhoud aan gegeven?
5. Wordt er effectief opgetreden zodat de belangen van omwonenden en natuur zijn beschermd en niet alleen het economisch belang van het bedrijf? Of zijn de nalevingcontroles slechts beperkt tot het waarnemen van een afwijking op het moment van controle? Worden in het totale bedrijfsproces maatregelen genomen zodat een herhaling in de toekomst uitgesloten is? Als de keten niet op de juiste wijze wordt gesloten dan ontstaat een jaarlijks ritueel aan het bestrijden van afwijkingen.

Feiten Bedrijfsinspecties

De NVWA heeft 295 bedrijfsinspecties uitgevoerd, 18% van de doelgroep.

Het ging om aselechte inspecties en er was een evenredig verdeling per bloembolgewas gebaseerd op areaal en aantal telers.

Genomen zijn 168 grond- of gewasmonsters, 64 bollenmonsters, 40 vloeistofmonsters waarvan 62% akkoord. 35 zonder en 3 met boete.

Hier wordt benadrukt dat 62% akkoord bevonden is, maar dat betekent dat 38% niet akkoord is. Als (hypothetisch gezien) van 27000 hectare bloembollen 38% niet akkoord is, is dit ronduit zorgwekkend.

Bij de 295 bedrijfsinspecties zijn bij 189 bedrijven geen onregelmatigheden aan getroffen. Er zijn 106 afwijkingen aangetroffen, waarvan 43 akkoord waren na correctie. Er bleven 63 afwijkingen over met boete of een rapport van bevindingen.

Ook hier zijn 106 afwijkingen op 295 inspecties, oftewel 36%, waarvan weliswaar 43 alsnog akkoord na correctie, maar in orde was het niet op het moment van inspectie.

63 afwijkingen met boete of rapport van bevindingen is 21% van het totaal.

Als de bovenstaande percentages worden losgelaten op de 1600 bedrijven dan zou dit betekenen dat de bedrijfsinspecties, als die overal volledig zouden worden uitgevoerd, 36% afwijking kunnen hebben. Dat zijn 576 bedrijven.

Bij 21% van 1600 bedrijven zou dit betekenen dat 336 bedrijven met een boete of rapport van bevindingen zou worden geconfronteerd.

Vragen t.a.v. bedrijfsinspecties

Als 38% van de monsters bij inspecties niet akkoord is, dan is het nauwelijks relevant of er wel of geen boete is gegeven. Belangrijker is de vraag welke input dit op natuur en milieu heeft. Welke criteria zijn hier belangrijk? Zijn dit slechts criteria die zich geheel binnen het geïnspecteerde bedrijf afspelen of worden ook externe stakeholders, die mogelijk nadelige gevolgen van de overtreding ondervinden in de rapportage meegenomen. Ook hier is rapportage nodig voor effecten buiten de bollenvelden.

De nadruk bij inspecties lijkt er op te liggen overtredingen of misstanden binnen het bedrijf af te handelen. Naar onze mening dient de inspectie de consequenties van dit handelen ook extern te onderzoeken. Omwonenden, bodem, grondwater, oppervlaktewater, eko-bedrijven en natuur dienen nadrukkelijk in deze inspecties aan de orde te komen. Onduidelijk is of hier in de inspecties iets mee wordt gedaan.

Meten=Weten: Verontrustend beeld

12% van de capaciteit wordt ingezet op het aspect "Natuur en Milieu" volgens het jaarplan van de NVWA. De NVWA heeft 2.450 fte in dienst dat zou betekenen dat bij 12%, 294 fte zich met het domein "Natuur en Milieu" bezighouden.

Als dit een terechte conclusie is, dan vinden wij de naleving en bedrijfsinspecties niet alleen procentueel laag, maar vragen wij ons ook af of in de gewasbescherming wel voldoende mankracht wordt ingezet om de enorme milieuproblemen die hier spelen, die aandacht te geven die maatschappelijk noodzakelijk zijn.

Met vriendelijke groet,

Willem Bijmolt, Bestuurslid Meten=Weten.